

Adhezní řízení

Věřitel (poškozený) má právo požadovat splnění povinnosti po obviněném, pokud podle § 2021 odst. 1 věta první o. z. nesplní povinnost dlužník, a to v přiměřené lhůtě poté, co byl věřitelem (poškozeným) v písemné formě vyzván k plnění. Této výzvy však není třeba tehdy (§ 2021 odst. 1 věta druhá o. z.), pokud je nepochybné, že dlužník dluh nesplní. Z uvedené podmínky lze dovodit, že bytí existence ručitelského závazku umožňuje poškozenému uplatnění nároku na náhradu škody v adhezním řízení (v takovém případě nepřichází v úvahu vydání rozhodnutí, jímž by poškozený za aplikace § 206 odst. 4 tr. ř. per analogiam nebyl k trestnímu řízení připuštěn), sama o sobě neodůvodňuje vydání rozhodnutí podle § 228 odst. 1 tr. ř., jímž by mu byl uplatněný nárok přiznán. Vydání takového rozhodnutí je podmíněno zjištěním, že je nepochybné, že dlužník (korporace) svůj dluh nesplní.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 6 Tdo 511/2019-1038, ze dne 21.5.2019)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného J. P., nar. XY ve XY, trvale bytem XY, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2019, č. j. 44 To 536/2018-1014, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 1 T 94/2017, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání nejvyššího státního zástupce odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15. 10. 2018, č. j. 1 T 94/2017-990 (dále „soud nalézací“ nebo „soud prvního stupně“), byl obviněný J. P. (dále jen „obviněný“) uznán vinným přečinem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustil způsobem specifikovaným ve výroku rozsudku.

2. Obviněný byl za tento přečin odsouzen podle § 241 odst. 2 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku a za sbíhající se přečin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 8 T 123/2015, v právní moci dne 10. 7. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 10. 7. 2018, sp. zn. 7 To 235/2018, a za sbíhající se přečin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1 tr. zákoníku z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 7. 2018, sp. zn. 2 T 11/2018, v právní moci dne 19. 9. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 6 To 323/2018, k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř let. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 8 T 123/2015, v právní moci dne 10. 7. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 10. 7. 2018, sp. zn. 7 To 235/2018, a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 7. 2018, sp. zn. 2 T 11/2018, v právní moci dne 19. 9. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 6 To 323/2018, výrok o trestu vztahující se k obviněnému, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo

tímto zrušením, pozbyla podkladu. Obviněnému byla podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku uložena povinnost, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou svým jednáním způsobil, včetně škody způsobené jednáním, za něž byl odsouzen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 8 T 123/2015, v právní moci dne 10. 7. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 10. 7. 2018, sp. zn. 7 To 235/2018, a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 7. 2018, sp. zn. 2 T 11/2018, v právní moci dne 19. 9. 2018 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 6 To 323/2018. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o jeho povinnosti uhradit škodu poškozeným, a to konkrétně

- České republice zastoupené Finančním úřadem pro Kraj Vysočina, Územní pracoviště Žďár nad Sázavou, IČ 72080043, se sídlem Strojírenská 28, 591 01 Žďár nad Sázavou, ve výši 199 890 Kč,
- České republice zastoupené Pražskou správou sociálního zabezpečení, IČ 00006963, se sídlem Trojská 1997/13a, 182 00 Praha 8, ve výši 409 048 Kč,
- Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, IČ 41197518, se sídlem Orlická 4/2020, 130 00 Praha 3, ve výši 52 717 Kč,
- Vojenské zdravotní pojišťovně, IČ 47114975, se sídlem Drahobejlova 1404/4, 190 03 Praha 3, ve výši 292 Kč a
- Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, IČ 47114321, se sídlem Roškotova 1225/1, 140 21 Praha 4, ve výši 8 294 Kč.

3. O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl Městský soud v Praze (dále „soud odvolací“) rozsudkem ze dne 8. 1. 2019, č. j. 44 To 536/2018-1014, jímž podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f) tr. ř. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř., znovu rozhodl tak, že podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 7. 2018, č. j. 2 T 11/2018-298, zrušil výrok o vině pod bodem I. týkající se obviněného a celý výrok o trestu tohoto obviněného.

4. Odvolací soud znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným přečinem neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že

I. jako jediný jednatel společnosti A., IČ: XY, se sídlem XY,

a) za zdaňovací období od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 nesplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu s ustanovením § 38h zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, úmyslně neodvedl za své zaměstnance Finančnímu úřadu pro kraj Vysočina, Územní pracoviště ve Žďáru nad Sázavou úhrn sražených záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků v celkové výši 199 890 Kč přesto, že povinné částky byly sraženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě,

b) neplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu s ustanovením § 5 zákona č. [592/1992](#) Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, neodváděl průběžně předepsané pojistné na zdravotní pojištění za své zaměstnance Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, se sídlem Orlická 4/2020, 130 00 Praha 3, v období od 1. 11. 2014 do 16. 10. 2015 ve výši 52 717 Kč, Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, se sídlem Roškotova 1225/1, 140 21 Praha 4, za období od 1. 11. 2014 do 16. 10. 2015 v celkové výši 8 294 Kč, České průmyslové zdravotní pojišťovně, se sídlem Praha 2, Ječná 39, za období od 1. 10. 2014 do 30. 4. 2015 v celkové výši 3 588 Kč, a Vojenské zdravotní pojišťovně ČR, se sídlem Praha 9, Drahobejlova 1404/4, za období od 1. 12. 2014 do 31. 12. 2014 v celkové výši 292 Kč, a to přesto, že povinné částky byly sraženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě,

c) neplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu s ustanovením § 8 zákona č. [589/1992](#) Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, úmyslně neodvedl předepsané pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní

politiku zaměstnanosti za své zaměstnance Pražské správě sociálního zabezpečení, se sídlem Praha 8, Trojská 1997/13a, za období od 1. 1. 2014 do 16. 10. 2015 v celkové výši 409 048 Kč přesto, že povinné částky byly sráženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě,

kdy takto úmyslně neuhradil shora uvedeným subjektům částku celkem 673 829 Kč, která měla být použita k úhradě povinných zákonných odvodů za společnost A.,

II. jako předseda představenstva a od 21. 12. 2015 jako statutární ředitel a jediný statutární orgán obviněné právnické osoby společnosti K., IČ XY, se sídlem XY, úmyslně nesplnil svou zákonnou povinnost statutárního orgánu zaměstnavatele odvést za zaměstnance společnosti daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, pojistné na zdravotním pojištění a pojistné na sociálním zabezpečení, ačkoliv částky odpovídající těmto povinným platbám postupně srazil z hrubých mezd jednotlivých zaměstnanců, a to konkrétně:

a) za zdaňovací období od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti ve výši 86 996 Kč, kterou v rozporu s § 38h zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmu, neodvedl Finančnímu úřadu pro hl. m. Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 1, se sídlem Štěpánská 28, Praha 1,

b) za období od 20. 2. 2016 do 31. 12. 2016 pojistné na zdravotní pojištění ve výši 26 924 Kč, které v rozporu s § 5 odst. 2 zákona č. [592/1992](#) Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, neodvedl Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, IČ 41197518, se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3,

c) za měsíc květen 2016 pojistné na sociální zabezpečení ve výši 4 368 Kč, které v rozporu s § 8 zákona č. [589/1992](#) Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, neodvedl Pražské správě sociálního zabezpečení, IČ 00006963, se sídlem Trojská 1997/13a, Praha 8,

a shora uvedeným subjektům tak neuhradil celkovou částku 118 288 Kč, o kterou tak obohatil obviněnou právnickou osobu společnost K..

5. Obviněného odsoudil za tento přečin, jakož i za sbíhající se přečin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j. 8 T 123/2015-674 ze dne 5. 4. 2018, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze, č. j. 7 To 235/2018-695 ze dne 10. 7. 2018, podle § 241 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku a § 45 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému a společnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání čtyř let. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku odvolací soud zrušil výrok o trestu uloženého obviněnému z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j. 8 T 123/2015-674 ze dne 5. 4. 2018, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze č. j. 7 To 235/2018-695 ze dne 10. 7. 2018, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Poškozené Českou republiku zastoupenou Finančním úřadem pro Kraj Vysočina, Územní pracoviště Žďár nad Sázavou, Českou republiku zastoupenou Pražskou správou sociálního zabezpečení, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky, Vojenskou zdravotní pojišťovnu a Oborovou zdravotní pojišťovnu zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II. Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti výroku, jímž odvolací soud rozhodl o nárocích poškozených na náhradu škody podle § 229 odst. 1 tr. ř., podal v neprospěch obviněného dovolání nejvyšší státní zástupce (dále též „dovolatel“), protože tímto výrokem byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť spočívá

na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

7. Nejvyšší státní zástupce předně rekapituloval dosavadní průběh řízení a upozornil, že rozsudkem odvolacího soudu nebyla obviněnému znovu uložena podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku přiměřená povinnost k náhradě škody, protože poškození byli odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Stejně byli odkázáni také poškození ve věci vedené pod sp. zn. 2 T 11/2018 u Obvodního soudu pro Prahu 1, a to usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 6 To 323/2018. Nejvyšší státní zástupce odvolacímu soudu vytyká pochybení, jež má svůj hmotněprávní podklad v nesprávném posouzení odpovědnosti jednatele za závazky jím zastupované obchodní společnosti z titulu jeho zákonného ručení.

8. Vyjádřil sice souhlas se závěrem, že v adhezním řízení nelze přiznat např. náhradu škody spočívající ve zkrácení daně, případně jiné povinné platby, protože tato se neuplatňuje žalobou ani v občanskoprávním řízení (proto není důvod vydávat o tom rozhodnutí podle § 228 tr. ř. v adhezním řízení), s odkazem na jím citovaná rozhodnutí - při poukazu, že z hlediska trestněprávního jde o škodu způsobenou trestným činem - však zdůraznil, že existují případy, kdy je přiznání této škody v trestním řízení namístě.

9. V posuzované trestní věci se úvaha nalézacího soudu, který přiznal dotčeným subjektům právo na náhradu škody, opírala o existenci ručitelského závazku statutárního zástupce. Jde o závazek, jehož existenci a plnění z něj rozhodují civilní soudy v občanskoprávním řízení. Uplatněné adhezní nároky na náhradu škody, vztahující se k výroku o vině obviněného pod bodem I. a), b), c), nesměřovaly podle státního zástupce proti totožné osobě jako zákonné nároky. Provedeným dokazováním bylo zjištěno, že právnická osoba A., je dlouhodobě zcela bez majetku. Bylo proto možno přistoupit k přenesení povinnosti zaplatit nedoplatky právnické osoby na člena statutárního orgánu z pozice občanskoprávního ručení, neboť obviněný jednal s úmyslem neodvést za své zaměstnance povinné platby, které z jejich mezd srazil, přičemž tak postupoval dlouhodobě a způsobil tak škodu.

10. Je důvodný závěr, že obviněnému jako jednatelem, který za společnost A., neoprávněně zkrátil daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, nehradil zdravotní pojištění za své zaměstnance a rovněž neplnil předepsané pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za své zaměstnance, vznikl ručitelský závazek s ohledem na § 159 odst. 3 občanského zákoníku, § 2910 a násl. občanského zákoníku a § 53 zákona o obchodních korporacích. Obviněný jako jednatel společnosti, který odpovídá společnosti za škodu a ručí za její závazky, jestliže věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost nebo z důvodu, že společnost zastavila platby. V posuzované trestní věci je zřejmé, že věřitelé v insolvenčním řízení proti společnosti A., uspokojení nebudou. Z výpovědi insolvenčního správce společnosti vyplynulo, že úpadek společnosti byl jasně osvědčen a společnost byla předlužená daleko dřív, než byl podán věřitelský insolvenční návrh.

11. Podle dovolatele odvolací soud nepostupoval správně, pokud ve svém rozsudku vzhledem k výroku o vině v bodě I./a), b), c) nezopakoval výrok o náhradě škody ve smyslu § 228 odst. 1 tr. ř. vůči poškozeným, kteří se řádně připojili s nárokem na náhradu škody ve smyslu § 43 odst. 3 tr. ř. Přiznání nároku na náhradu škody totiž nic nebránilo. Odvolací soud závěry z rozhodnutí č. [39/2014](#) Sb. rozh. tr. aplikoval nepřipadně, pokud dospěl k závěru, že v adhezním řízení nepřichází v úvahu přiznat dotčeným subjektům nárok na náhradu škody a rozhodnout podle § 228 tr. ř. Užil pouze obecné pravidlo, ačkoliv situace v dané trestní věci vyžadovala individuální přístup. Bylo zjevné, že jednotliví poškození se nedomohou v rámci vlastních exekučních titulů dlužných povinných plateb a je namístě uvažovat o tom, že obviněný z důvodu zákonného ručení jako jednatel společnosti za závazky této společnosti ručí.

12. S ohledem na popsané skutečnosti nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud ve

veřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 věta první tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2019, č. j. 44 To 536/2018-1014, a to ve výroku podle § 229 odst. 1 tr. ř. vázícímu se k výroku o vině v bodě I./a), b), c), jakož současně i další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, podle § 265m odst. 1 tr. ř. znovu sám rozhodl tak, že obviněný je podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinen uhradit škodu České republice zastoupené Finančním úřadem pro Kraj Vysočina Územní pracoviště Žďár nad Sázavou ve výši 199 890 Kč, České republice zastoupené Pražskou správou sociálního zabezpečení ve výši 409 048 Kč, Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky ve výši 52 717 Kč, Vojenské zdravotní pojišťovně ve výši 292 Kč a Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví ve výši 8 294 Kč.

13. Obviněný, jemuž byl opis dovolání doručen dne 8. 3. 2019, stejně jako jeho obhájci (č. l. 1031), se k němu ke dni rozhodování Nejvyššího soudu nevyjádřil. Tato skutečnost nebránila dovolacímu soudu v rozhodnutí o podaném mimořádném opravném prostředku.

III. Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV. Důvodnost dovolání

a) obecná východiska

15. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda nejvyšším státním zástupcem vznesené námitky naplňují jím uplatněný dovolací důvod.

16. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v alternativě, že rozhodnutí spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, je dán tehdy, pokud soud nesprávně aplikuje normu hmotného práva tím, že buď použije jiný právní předpis či jiné ustanovení nebo použije správný právní předpis a jeho správné ustanovení, ale nesprávně je vyloží. Nesprávnost může rovněž spočívat v chybně posouzené předběžné otázce.

b) vlastní posouzení důvodnosti dovolání

17. Z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je zřejmé, že ten se při odůvodnění svého výroku, jímž poškozené odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. s jejich nároky na řízení ve věcech občanskoprávních, opřel o stejné rozhodnutí Nejvyššího soudu (usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 1. 2014, sp. zn. 15 Tdo 902/2013-I.) jako soud nalézací, avšak vyvodil z něj zcela opačně vyznívající právní závěr. K řešení odvolacího soudu, které – s ohledem na vázanost právního názoru vysloveného předchozím rozhodnutím Nejvyššího soudu (nadto rozhodnutím velkého senátu, které bylo po připomínkovém řízení schváleno k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 39/2014), od něhož se ve věci rozhodující senát nemá důvod odchytil – nelze akceptovat, dospěl označený soud nesprávnou interpretací závěrů v citovaném rozhodnutí obsažených. Vyšel totiž pouze z části II. právní věty přijatého rozhodnutí, která ve své celistvosti vyjádřila i možnost jiného řešení, než k němuž přistoupil soud odvolací.

18. K doložení uvedeného tvrzení dostačuje citovat celou označenou právní větu. Odvolací soud

zjevně vyšel jen z části, podle níž „[n]árok státu vyplývající ze zkrácené (neodvedené) daně je nárokem na náhradu škody, který však nemůže příslušný finanční orgán uplatňovat podle § 43 odst. 3 tr. ř. v trestním řízení proti subjektu povinnému k zaplacení daně (srov. přiměřeně č. 34/1987 a č. 22/2005-II. Sb. rozh. tr.). Proto je třeba, aby soud rozhodl na počátku hlavního líčení usnesením podle § 206 odst. 4 tr. ř. per analogiam, že tento nárok na náhradu škody nemůže uplatňovat v trestním (adhezním) řízení. V rozsudku pak soud již o takovém uplatněném nároku nerozhoduje ve smyslu § 228 a § 229 tr. ř.“. Ve své argumentaci již nepřihlédl k tomu, že „[u]platnění nároku na náhradu škody v trestním řízení (adhezním řízení) může přicházet v úvahu jen tam, kde z provedení dokazování vyplývá, že obviněný jako osoba jednající za právnickou osobu zkrátí daň z příjmů (nebo jinou daň) této právnické osoby, vůči které sice finanční úřad vydal platební výměr, jímž právnické osobě doměřil zkrácenou daň, ale je zřejmé, že tento platební výměr je nevykonatelný, protože právnická osoba nemá žádný majetek, na který by bylo možno vést exekuci. Jde-li o akciovou společnost nebo o společnost s ručením omezeným a je-li obviněný členem jejich statutárního orgánu, je třeba řešit otázku, zda mu v takovém případě nevzniká ručitelský závazek podle § 194 odst. 6 obchodního zákoníku (resp. za použití § 135 odst. 2 obchodního zákoníku) Poznámka redakce: Po 1. 1. 2014 srov. § 159 odst. 3, § 2910 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, a § 53 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), na základě kterého by mohl být v adhezním řízení zavázán k náhradě způsobené škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podle § 240 tr. zákoníku (příp. podle § 241 tr. zákoníku). Uplatnění nároku na náhradu škody by mohlo přicházet v úvahu i tehdy, jestliže by bylo možné dovodit odpovědnost obviněného, který není plátcem, resp. poplatníkem zkrácené (nebo neodvedené) daně, jako pachatele trestného činu podle § 240 tr. zákoníku (příp. podle § 241 tr. zákoníku) za škodu způsobenou tímto trestným činem nebo bezdůvodné obohacení získané takovým trestným činem (srov. č. 25/1968-I. a č. 20/2002-II. Sb. rozh. tr.)“.

19. Odvolací soud, který právní závěr vyjádřený v odkazovaném rozhodnutí, podle něhož ve výjimečných případech přichází i v označených situacích rozhodování o nároku uplatněném poškozeným v adhezním řízení v úvahu, při svém rozhodování pominul a nezaujal své stanovisko k tomu, co vyjádřil v odůvodnění svého rozsudku soud prvního stupně. Ten (bod 32. odůvodnění) zmínil, že u všech poškozených jde „o instituce, které jsou oprávněny vydávat své vlastní exekuční tituly na dlužné povinné platby“, z čehož dovodil, že „za normálního běhu věcí by jejich nároku soud neměl vyhovět a neměl by jim umožnit jejich nárok v adhezním řízení uplatit“, avšak odlišné řešení bylo podle tohoto soudu třeba uplatit proto, že „z důvodu zákonného ručení obžalovaného jako jednatele společnosti A. za závazky této společnosti z důvodu opožděně podaného insolvenčního návrhu, ... je zřejmé, že věřitelé v insolvenčním řízení proti společnosti A. nebudou uspokojeni“. Uvedený závěr (ohledně nemožnosti uspokojení pohledávek poškozených společností z majetku označené společnosti v insolvenčním řízení) opřel soud o zprávu insolvenčního správce, soupis majetkové podstaty a seznam přihlášených pohledávek.

20. Uvedené skutečnosti nenašly žádné odezvy v rozhodnutí odvolacího soudu. Ten, jak již zmíněno, vyšel (body 12. a 13. odůvodnění jeho rozsudku) pouze z první části výše citované právní věty rozhodnutí č. [37/2014](#) Sb. rozh. tr., resp. právního názoru, který Městský soud v Praze vyjádřil v rozhodnutí ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 6 To 323/2018. Aniž by jakkoli zpochybnil skutkový závěr nalézacího soudu o předlužení společnosti, jejímž byl obviněný jednatelem, resp. o nemožnosti uspokojení nároků poškozených za tímto subjektem z jeho majetku, který našel právního výrazu v závěru soudu prvního stupně o ručitelském závazku obviněného, rozhodl o zrušení výroku o náhradě škody.

21. Na straně druhé jako dílčí nedostatek rozsudku soudu prvního stupně, který v posuzované věci nabyl významu popsaného níže (bod 42.–43.), lze vnímat již to, že uvedený soud své právní závěry neopřel o citaci příslušných ustanovení mimotrestních předpisů, z nichž splnění podmínek pro

zavázání obviněného k náhradě škody dovedl. Uvedené konstatování by však samo o sobě (nebýt dále uvedeného) nemuselo vést k závěru, že tímto soudem vydaný adhezní výrok je vadný [jak s ohledem na užití ustanovení § 258 odst. 1 písm. f) tr. ř. shledal soud odvolací]. V uvedeném směru totiž mohl soud odvolací odůvodnění adhezního výroku vlastní argumentací doplnit. To v situaci, že by skutková zjištění nalézacího soudu poskytovala dostatečnou oporu pro právní závěr, který by řešení nalézacím soudem přijaté odůvodňoval.

22. Lze zmínit, že v posuzované věci mohlo připadat v úvahu, aby z hlediska rozhodnutí o uplatněném nároku na náhradu škody byla věc obviněného vyřešena způsobem, který zvolil s oporou o odkazované rozhodnutí soudu prvního stupně. V uvedeném směru je totiž nezbytné zdůraznit, že publikované judikurní rozhodnutí upozornilo na fakt, že možnost přiznat v trestním řízení poškozenému (státu zastoupenému jeho organizační složkou) nárok na náhradu škody se nevztahuje jen na případy kvalifikace skutku v podobě trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku, nýbrž i na jednání pachatele, které vykazuje znaky trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 tr. zákoníku, tedy na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Již tato skutečnost proto mohla signalizovat (a v uvedeném směru důvodně postupoval soud nalézací), že v posuzovaném případě se může jednat právě o tu výjimku při rozhodování trestního soudu v adhezním řízení, k níž se rozhodnutí č. [37/2014](#) Sb. rozh. tr. vyslovilo.

23. Současně však musí být zdůrazněno, že soud v konkrétní věci rozhodující musí vždy důsledně zvážit, zda právní závěry vyslovené v předcházejícím soudním rozhodnutí (včetně rozhodnutí publikovaného ve sbírce vydávané Nejvyšším soudem za účelem sjednocení judikatury) jsou aplikovatelné na jím posuzovanou věc. V uvedeném směru musí dovolací soud konstatovat, že v posuzované věci by se při splnění dále uvedených skutečností (bod 47 a násl.) o onu výjimku při rozhodování soudů o nárocích uplatněných v adhezním řízení mohlo jednat. Nikoli však na základě aplikace těch ustanovení, které nejvyšší státní zástupce uvedl ve svém dovolání (viz též dále bod 29.), nýbrž na základě skutečností, která jsou dovolacím soudem uvedena níže (body 37 a násl.).

24. Obecně je možno konstatovat, že pro přiznání nároku poškozeného musí být splněny jak předpoklady procesní (formulované v trestním řádu), tak předpoklady hmotně právní (ve smyslu úpravy uplatňovaného nároku předpisem netrestní povahy).

25. Stran procesních předpokladů přiznání nároků uplatněných poškozenými vůči obviněnému lze uvést, že ani odvolací soud nezpochybnil to, že nároky byly poškozenými subjekty uplatněny v souladu s požadavkem formulovaným v § 43 odst. 3 věta druhá tr. ř., tj. nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování (§ 206 odst. 2 tr. ř.) – k tomu viz č. l. 501. Podání návrhu poškozenými nebránila ani skutečnost, s níž počítá ustanovení § 44 odst. 3 tr. ř., podle něhož [n]ávrh podle § 43 odst. 3 nelze podat, bylo-li o nároku již rozhodnuto v občanskoprávním nebo v jiném příslušném řízení. Stran této procesní překážky lze připomenout, že v trestním řízení byly nároky uplatněny vůči obviněnému jako fyzické osobě, zatímco platební výměry, které lze pokládat za exekuční tituly, byly vydány vůči osobě právnické, jejímž jednatelem obviněný byl. Připomíná se, že na nutnost rozlišení osoby fyzické (obviněného) a právnické (korporace, za niž jako statutární orgán jednal) při posuzování nároku uplatněného poškozeným vůči obviněnému v adhezním řízení již dříve upozornila judikatura Nejvyššího soudu (viz rozhodnutí publikované pod č. TRNS 45/2008 – T 1088).

26. Hmotně právní opodstatněnost uplatněných nároků spočívá podle soudu prvního stupně v závěru o nástupu zákonného ručitelství obviněného z důvodů stručně zmíněných v bodě 32. odůvodnění jeho rozsudku. Jak plyne z níže uvedeného, takto pojaté odůvodnění rozsudku nepodchycuje veškeré relevantní skutečnosti, které bylo třeba při pozitivním rozhodnutí o uplatněných nárocích uvážit.

27. Skutková zjištění soudu prvního stupně vyzněla tak, že přečinu, jímž byl obviněný uznán vinným

(a tato zjištění byla postupem podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku převzata do rozsudku soudu odvolacího), se obviněný dopustil jako „jediný jednatel společnosti A., IČ: XY, se sídlem XY“, způsobem v rozsudku popsáným. Následkem jeho činu byl vznik škody [v bodech 1) až 3) rozsudku soudu nalézacího, resp. I./a) až c) rozsudku soudu odvolacího] v celkové výši 673 829 Kč. Tato škoda nebyla ke dni rozhodování soudu prvního stupně, resp. i soudu odvolacího, poškozeným společností uhrazena. Uplatnění nároků v insolvenčním řízení vedeném vůči společnosti A., přitom nepovede k uspokojení přihlášených pohledávek z majetkové podstaty této společnosti.

28. Dovolací soud se v této souvislosti - a v návaznosti na otázku správnosti právního posouzení v alternativě tzv. jiného nesprávného hmotně právního posouzení, kterou dovolatel uplatnil v jím podaném mimořádném opravném prostředku - zabýval charakterem odpovědnostního vztahu obviněného jako statutárního orgánu společnosti (obviněný byl jednatelem společnosti A.) a možností vzniku/existence jeho ručitelského závazku ve vztahu k dluhům společnosti, jejímž byl jednatelem. Z argumentace nejvyššího státního zástupce vyznívá následující.

29. Dovolatel uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v alternativě tzv. jiného nesprávného hmotně právního posouzení spatřuje v tom (str. 6), že „pokud je ... povinnou k dani nebo k jiné povinné platbě právnická osoba a pachatelem souvisejícího trestného činu podle § 240 nebo § 241 trestního zákoníku osoba fyzická, je třeba dovodit, že případně uplatněný nárok poškozeného se opírá o její delikt ní jednání, resp. že se jedná o nárok, o němž již nerozhodují finanční úřady, ale obecné civilní soudy. V posuzované trestní věci se úvaha Obvodního soudu pro Prahu 1, který přiznal dotčeným subjektům právo na náhradu škody, opírala o existenci ručitelského závazku statutárního zástupce, což je právě závazek, o jehož existenci a plnění z něj rozhodují civilní soudy v občanskoprávním řízení. V posuzované trestní věci uplatněné adhezní nároky na náhradu škody, vztahující se k výroku o vině pod bodem I. a), b), c), nesměřují proti totožné osobě jako zákonné nároky. Provedeným dokazováním bylo zjištěno, že právnická osoba A., je dlouhodobě zcela bez majetku. V tomto případě lze přistoupit k přenesení povinnosti zaplatit nedoplatky právnické osoby na člena statutárního orgánu z pozice občanskoprávního ručení. V posuzované trestní věci byl tento předpoklad naplněn, neboť obviněný jednal s úmyslem neodvést za své zaměstnance povinné platby, které z jejich mezd srazil, přičemž tak postupoval dlouhodobě a způsobil tak škodu. V popsané situaci je proto důvodný závěr, že obviněnému jako jednatelem, který za společnost A., neoprávněně zkrátil daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, nehradil zdravotní pojištění za své zaměstnance a rovněž neplnil předepsané pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za své zaměstnance, vznikl ručitelský závazek s ohledem na § 159 odst. 3, § 2910 a násl. občanského zákoníku a § 53 zákona o obchodních korporacích. Obviněný totiž jako jednatel společnosti, který odpovídá společnosti za škodu, ručí za závazky společnosti, jestliže věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost nebo z důvodu, že společnost zastavila platby. V posuzované trestní věci je zřejmé, že věřitelé v insolvenčním řízení proti společnosti A., uspokojeni nebudou, což jednoznačně vyplývá z výpovědi insolvenčního správce společnosti A., M. B. Z jeho výpovědi vyplynulo, že úpadek společnosti byl jasně osvědčen a společnost byla předlužená daleko dřív, než byl podán věřitelský insolvenční návrh.“

30. Právní názor nejvyššího státního zástupce dovolací soud neshodí. Dovolatel zcela striktně nerozlišuje mezi jednotlivými (relativně samostatnými) právními důvody a podmínkami vzniku ručitelského závazku jednatele jako statutárního orgánu společnosti.

31. Speciální právní úpravu podmínek vzniku ručitelského závazku obsahuje jednak občanský zákoník v obecných ustanoveních o právnických osobách (dovolatelem zmiňované ustanovení § 159 odst. 3 o. z.), jednak zákon o obchodních korporacích (§ 53 z. o. k.). Podle § 159 odst. 3 o. z. „nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinnosti při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí věřitelé právnické osoby za její dluh v

rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci.“ Podle § 53 odst. 1 z. o. k. „[o]soba, která porušila povinnost péče řádného hospodáře, vydá obchodní korporaci prospěch, který v souvislosti s takovým svým jednáním získala. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho povinná osoba obchodní korporaci v penězích.“ Podle § 53 odst. 3 „vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, může ji obchodní korporace vypořádat podle smlouvy uzavřené s povinnou osobou; pro účinnost smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků.“

32. Obě citovaná zákonná ustanovení spojují zákonný (nikoli smluvní) vznik ručitelského závazku voleného orgánu společnosti (v posuzovaném případě obviněného v postavení jednatele jako statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným) s porušením zákonné povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, v důsledku čehož došlo ke vzniku škody obchodní společnosti. K náhradě této škody je volený orgán společnosti (statutární orgán) povinen. Podle § 159 odst. 3 o. z. v takovém případě ručí jednatel věřiteli poškozené právnické osoby za dluh této korporace v rozsahu, v jakém jí škodu nenahradil, nemůže-li se věřitel korporace domoci plnění na ní.

33. V posuzované trestní věci však nelze na podkladě skutkových zjištění, k nimž dospěl soud prvního stupně, dovodit, že by obviněný svým jednáním způsobil škodu právnické osobě jako člen jejího voleného orgánu. Takový skutkový závěr soud prvního stupně neučinil. Lze to doložit citací skutkových zjištění obsažených v tzv. skutkové větě odsuzujícího výroku, podle níž obviněný ad 1) „za zdaňovací období od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 nesplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu se zákonem úmyslně neodvedl za své zaměstnance ... úhrn sražených záloh ... přesto, že povinné částky byly sráženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě“, ad 2) „neplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu se zákonem neodváděl průběžně předepsané pojistné na zdravotní pojištění za své zaměstnance ..., a to přesto, že povinné částky byly sráženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě“ a ad 3) „neplnil svou zákonnou povinnost a v rozporu se zákonem úmyslně neodvedl předepsané pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za své zaměstnance ... přesto, že povinné částky byly sráženy z jejich hrubé mzdy, a na bankovním účtu společnosti byl v této době dostatek finančních prostředků k jejich úhradě“.

34. Z takto učiněných skutkových závěrů popisujících protiprávní jednání obviněného nelze dovodit, že by obchodní korporaci způsobil škodu, tj. že ji svým protiprávním jednáním poškodil. Z takto vymezeného jednání obviněného obsaženého v tzv. skutkové větě lze toliko usoudit, že poškozenými subjekty byly ty, jimž obviněný v rozporu se zákonem neodvedl povinné platby, které předepisují ve skutkové větě citované právní předpisy.

35. V této rovině je třeba posuzovat protiprávnost jednání dovolatele. Pakliže by jednáním dovolatele byla způsobena škoda rovněž právnické osobě A. (příčemž takový skutkový závěr soud prvního stupně neučinil), kterou by jí obviněný byl povinen nahradit, teprve za této situace by bylo možné uvažovat nad postupem podle § 159 odst. 3 o. z., tj. předpokládat naplnění zákonných znaků pro vznik ručitelského závazku obviněného. To navíc jen tehdy, pokud by se věřitelé této právnické osoby (např. poškození, kteří přihlásili své nároky do adhezního řízení postupem podle § 43 odst. 3 tr. ř.) nemohli domoci plnění na korporaci (tento dílčí závěr soud prvního stupně učinil, jelikož pohledávky věřitelů za společností byly fakticky nedobytné - viz bod 32. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1). Na tomto místě je proto třeba konstatovat, že podmínky pro vznik ručitelského závazku obviněného podle § 159 odst. 3 o. z., resp. § 53 z. o. k., nemohly být naplněny. Potud je proto nezbytné hodnotit odkaz nejvyššího státního zástupce na předestřená zákonná ustanovení za nepřipadný.

36. K možnostem rozhodnutí o uplatněných nárocích na náhradu škody ve věci posuzované lze - nad

rámec vypořádání se s argumentací uplatněnou dovolatelem v jeho mimořádném opravném prostředku – uvést následující skutečnosti. Pokud soud prvního stupně vyšel z předpokladu, že obviněného stíhá povinnost k jejich uhrazení z důvodu zákonného ručení, lze k jím vyslovenému závěru uvést následující skutečnosti.

37. Dovolací soud posuzoval, zda v dané věci byly splněny zákonné podmínky pro prohlášení ručitelského závazku.

38. Podle § 68 z. o. k. „soud může na návrh insolvenčního správce nebo věřitele obchodní korporace rozhodnout, že člen nebo bývalý člen jejího statutárního orgánu ručí za splnění jejích povinností, jestliže a) bylo rozhodnuto, že obchodní korporace je v úpadku, a b) člen nebo bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace věděli nebo měli a mohli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku podle jiného právního předpisu, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.“

39. Podle citovaného zákonného ustanovení je vznik ručitelského závazku člena, resp. bývalého člena statutárního orgánu právnické osoby vázán na splnění několika zákonných podmínek. Ručitelský závazek nevzniká eo ipso ze zákona, nýbrž je nezbytné, aby 1) jeho existenci prohlásil soud, a to na návrh oprávněného subjektu – insolvenčního správce nebo věřitele úpadce, 2) insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka (korporace) a současně 3) statutární orgán (obviněný) věděl, resp. měl a mohl vědět, že obchodní korporace je v hrozícím úpadku, aniž by pro jeho odvrácení učinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Předestřené zákonné podmínky pro vznik ručitelského závazku byly v posuzované věci splněny jen částečně.

40. Poškození se připojili se svými nároky na náhradu škody v souladu s ustanovením § 43 odst. 3 tr. ř. (Česká republika zastoupená Finančním úřadem pro Kraj Vysočina – č. l. 457-460, Česká republika zastoupená Pražskou správou sociálního zabezpečení – č. l. 183, Všeobecná zdravotní pojišťovna – č. l. 151, Vojenská zdravotní pojišťovna – č. l. 162, Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví – č. l. 181). Poškozená Česká republika zastoupená Finančním úřadem pro Kraj Vysočina ve svém připojení navrhla vyslovení ručitelského závazku obviněného, což lze dovozovat z jeho vyjádření, podle něhož „poškozený navrhuje, aby soud obžalovanému J. P. uložil povinnost nahradit poškozenému výše specifikovanou škodu na neodvedené dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti za zdaňovací období 2015 ve výši 199.890,- Kč.“, jelikož „... z údajů zveřejněných v insolvenčním rejstříku i z dřívějších zjištění a průběhu dřívější daňové exekuce vedené poškozeným je nepochybné, že daňové nedoplatky obchodní korporace A. uhrazeny nebudou.“ V důsledku toho lze konstatovat, že minimálně v případě prvně označeného poškozeného byla první z podmínek pro prohlášení ručitelského závazku jednatele jako voleného orgánu korporace splněna.

41. V případě podmínky druhé lze v posuzované věci rovněž dovodit její splnění, neboť ze závěrů plynoucích z obsahu spisu (viz sdělení insolvenčního správce na č. l. 578) je zřejmé, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2016, č. j. MSPH 90 INS 3359/2016-A-12 byl zjištěn úpadek společnosti A., a tímto usnesením bylo současně rozhodnuto o způsobu řešení tohoto úpadku v podobě konkursu.

42. Stran třetí podmínky je však nutno upozornit na to, že touto se nalézací soud (zjevně i v důsledku explicitního nepodřazení jím učiněných skutkových zjištění pod výše citované ustanovení zákona o obchodních korporacích) blíže nezabýval, neboť důvod, pro který zavázal obviněného, jako zákonného ručitele (jednatele společnosti) k náhradě uplatňované škody spočíval ve skutkovém zjištění, že nepodal včas insolvenční návrh. K náhradě škody ho zavázal „z důvodu opožděně podaného insolvenčního návrhu, kdy je zřejmé, že věřitelé v insolvenčním řízení proti společnosti A. nebudou uspokojeni“. Dodává se, že nalézací soud „za tímto účelem ... provedl k důkazu zprávu

insolvenčního správce, soupis majetkové podstaty i seznam přihlášených pohledávek, z nichž vyplynulo, že insolvenční návrh podal na společnost A. její věřitel a že k předložení společnosti došlo již dávno před tímto okamžikem, tedy že obžalovaný jako jednatel nepodal insolvenční návrh včas. Zároveň je z nich zřejmé, že přihlášené pohledávky několikanásobně převyšují majetek společnosti A., a že tedy její věřitelé nebudou uspokojeni.“

43. Toto skutkové zjištění nevyjadřuje nic z toho, co zákon požaduje v rámci třetí podmínky, jejíž splnění je nezbytné pro vyslovení ručitelského závazku (tedy, že „v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.“). V obecné rovině lze konstatovat, že to, „co je potřebné k odvrácení úpadku, závisí na konkrétních skutkových okolnostech, přičemž může jít jak o právní kroky (např. svolání valné hromady dle § 182 nebo 639), tak o kroky v rámci obchodního vedení. Zpravidla by tato opatření měla zahrnovat alespoň některé z následujících oblastí: analýzu výkonnosti jednotlivých částí podniku, snižování nákladů (soutěžení dodavatelů), omezování ztrátových provozů, zajištění odborného poradenství v oblasti krizového řízení, zastavení jakýchkoliv podezřelých operací v rámci provozu podniku (např. obchody se spřízněnými stranami za nevýhodných podmínek) atp. Člen statutárního orgánu je z uvedených opatření povinen učinit pouze to, co je rozumně předpokladatelné, tj. pokud nelze rozumně předpokládat určitou událost, nebude porušením této povinnosti to, že proti ní nebyla korporace pojištěna. Zda bylo přijetí konkrétních opatření povinností dotčeného člena v rámci péče řádného hospodáře, je nutné zkoumat při uplatnění pravidla podnikatelského úsudku (§ 51 odst. 1), soud tedy nemůže hodnotit jednotlivá opatření podle toho, zda ve svém výsledku vedla nebo nevedla k odvrácení úpadku, ale dle toho, zda dotčený člen mohl v době jejich realizace rozumně očekávat, že k odvrácení úpadku povedou.“ (viz Alexandr in Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. S. 583).

44. Při tomto konstatování lze uvést, že již není třeba se zabývat otázkou splnění dalších podmínek nezbytných pro dovození závěru o existenci ručitelského závazku a z něj vyplývajícího oprávnění poškozených k uplatnění jejich nároku vůči obviněnému jako statutárního orgánu. Nad rámec nezbytného lze na tomto místě podotknout, že samotné rozhodnutí soudu o existenci ručení nepostačí pro to, aby bylo možné vést efektivně, míněno s výsledkem v podobě přiznání uplatněného nároku v soudním rozhodnutí, proti obviněnému jako statutárnímu orgánu společnosti přímý postih. Je nezbytné zabývat se dále podmínkami možné realizace ručitelského postihu podle obecných ustanovení o ručení jako jedné z forem zajištění závazku.

45. Věřitel (poškozený) má právo požadovat splnění povinnosti po obviněném, pokud podle § 2021 odst. 1 věta první o. z. nesplní povinnost dlužník, a to v přiměřené lhůtě poté, co byl věřitelem (poškozeným) v písemné formě vyzván k plnění. Této výzvy však není třeba tehdy (§ 2021 odst. 1 věta druhá o. z.), pokud je nepochybné, že dlužník dluh nesplní. Z uvedené podmínky lze dovodit, že byt existence ručitelského závazku umožňuje poškozenému uplatnění nároku na náhradu škody v adhezním řízení (v takovém případě nepřichází v úvahu vydání rozhodnutí, jímž by poškozený za aplikace § 206 odst. 4 tr. ř. per analogiam nebyl k trestnímu řízení připuštěn), sama o sobě neodůvodňuje vydání rozhodnutí podle § 228 odst. 1 tr. ř., jímž by mu byl uplatněný nárok přiznán. Vydání takového rozhodnutí je podmíněno zjištěním, že je nepochybné, že dlužník (korporace) svůj dluh nesplní.

46. Takové zjištění může vyplynout v průběhu trestního řízení. I pokud takové zjištění učiněno před rozhodnutím trestního soudu o vině obviněného nebude, má připojení poškozeného s uplatňovaným nárokem v trestním řízení pro něj nezpochybnitelný význam, neboť i v situaci, že bude s celým nárokem odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních (případně na řízení před jiným orgánem) podle § 229 odst. 1 tr. ř., má vedení řízení o takovém nároku ten důsledek, že k této skutečnosti bude přihlédnuto při rozhodování o nároku, který v posléze vedeném řízení uplatní (otázka promlčení nároku).

c) ke způsobu rozhodnutí dovolacího soudu

47. Jak plyne z výše uvedeného, rozbořem existující právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních korporacích dospěl Nejvyšší soud k poznatku, že při splnění v něm formulovaných podmínek lze připustit, aby poškozený uplatnil podle § 43 odst. 3 tr. ř. vůči obviněnému, který se žalované trestné činnosti dopustil jako statutární orgán společnosti (např. jednatel společnosti s ručením omezeným), nárok na náhradu škody, a to i v situaci, že příslušný orgán, který takový nárok jako poškozený vůči obviněnému uplatňuje, vydal vůči společnosti (korporaci) individuální akt aplikace práva (např. platební výměr podle daňového řádu), který je exekučním titulem a jež tuto společnost zavazuje ke shodnému plnění, které požaduje po obviněném. Předpokladem pro uplatnění takového nároku, je-li opřen o ustanovení § 68 z. o. k., je to, že v době uplatnění nároku vůči obviněnému, který trestné činnosti dopustil jako statutární orgán obchodní korporace

a) již bylo rozhodnuto insolvenčním soudem o úpadku společnosti,

b) obviněný, jako člen nebo bývalý člen statutárního orgánu věděl nebo měl a mohl vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku a

c) v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil vše potřebné a rozumně předpokládatelné pro odvrácení tohoto úpadku.

Tyto skutečnosti by měl poškozený doložit v souvislosti s uplatněním svého nároku.

48. Při splnění těchto podmínek nemůže soud rozhodnout o nepřipuštění poškozeného k trestnímu řízení podle § 206 odst. 4 tr. ř. per analogiam. Jde totiž o to, že v takovém případě se poškozený u trestního soudu domáhá přiznání nároku, který je žalovatelný v občanskoprávním řízení. Jak již bylo zmíněno, uplatnění takového nároku by nebránilo ani to zjištění, že vůči obchodní korporaci již bylo vydáno rozhodnutí (např. platební výměr podle daňového řádu), které ji zavazuje k majetkovému plnění, jež v důsledku jednání obviněného oprávněnému subjektu neposkytla, a které je exekučním titulem. Povinností soudu je, aby o takovém nároku vzneseném vůči obviněnému na základě výsledků dokazování rozhodl způsobem upraveným v § 228 tr. ř., resp. § 229 tr. ř.

49. Lze dodat, že k vyslovení povinnosti obviněného nahradit poškozenému uplatňovanou škodu (aplikace § 228 tr. ř.) nedostačuje toliko zjištění o vzniku ručitelského závazku, neboť rozhodnutí o výši přiznaného nároku odvisí od zjištění, v jakém rozsahu tento závazek vznikl (rozdíl, v němž nedošlo k uspokojení věřitele z majetkové podstaty dlužníka/úpadce ve vztahu k výši přihlášené pohledávky do insolvenčního řízení).

50. Protože splnění označených podmínek neshledal Nejvyšší soud ve věci posuzované, dospěl k závěru, že dovolání nejvyššího státního zástupce není možno považovat za důvodné. Jeho argumentace, o níž svůj mimořádný opravný prostředek opřel, se mívá se skutkovým zjištěním soudů, které stran viny obviněného učinily. Pro alternativu, která by důvodnost jeho dovolání mohla odůvodnit, neposkytují skutková zjištění soudů dostatečný podklad.

51. K rozhodnutí způsobem jím navrženým by proto nemohlo dostačovat pouze to, že by Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodl ve veřejném zasedání. Vydání rozhodnutí podle § 265m odst. 1 tr. ř. je totiž podmíněno zjištěním, že problematika, stran níž se řízení vede, je v napadených rozhodnutích dostatečně po stránce skutkové objasněna. Tak tomu v posuzované věci není. Nezbytná zjištění není možno obstarat způsobem upraveným v § 265o odst. 2 tr. ř., neboť povaha objasňovaných skutečností vylučuje, aby byla opatřena toliko zde upravenou formou šetření. K projednání věci ve veřejném zasedání proto nenastaly podmínky, neboť vydání rozhodnutí, jehož se dovolatel domáhá, si nelze představit bez provedení příslušného dokazování. Ve veřejném zasedání konaném o dovolání se přitom důkazy zpravidla neprovádějí. Jen výjimečně může Nejvyšší soud řízení doplnit důkazy nezbytnými k tomu, aby mohl o dovolání rozhodnout (§ 265r odst. 7 tr. ř.). K uplatnění tohoto výjimečného postupu neshledal dovolací soud důvod již proto, že by provádění dokazování mělo směřovat jen k objasnění otázek spojených s rozhodováním o nároku na náhradu

škody.

52. Lze poukázat na to, že trestní soud řízení, které by se týkalo výlučně rozhodování o nároku na náhradu škody, příp. na náhradu nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení, nevede. Dojde-li totiž odvolacím soudem ke zrušení napadeného rozsudku soudu prvního stupně pouze ve výroku o náhradě škody, nepřichází vedení dalšího řízení před soudem prvního stupně v úvahu (poškozený je se svým nárokem odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních či před jiným orgánem - viz § 265 tr. ř.). Stejně řešení se uplatňuje i po zrušení výroku o náhradě škody soudem dovolacím (§ 265m odst. 2 tr. ř.). Bylo by v logickém rozporu s citovanými ustanoveními, aby takové řízení prováděl Nejvyšší soud v řízení o dovolání.

53. Protože argumentace nejvyššího státního zástupce uplatněná v jeho dovolání neodůvodňuje jím požadované zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu v jím označené části, vyhodnotil Nejvyšší soud jeho mimořádný opravný prostředek jako zjevně neopodstatněný ve smyslu § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., ač v části týkající se nedůvodnosti argumentace, jíž odvolací soud odůvodnil zrušení výroku o náhradě škody, mu bylo možno částečně přisvědčit. Je tomu tak i proto, že odvolacím soudem zvolené řešení, ač s vadnou argumentací, nastolilo stav, který odpovídá výsledkům dokazování provedeným před soudem prvního stupně. Nejvyšší soud proto podané dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné podle výše citovaného ustanovení trestního řádu. Učinil tak za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)